

Op Stapel 2016-05

28 april 2016

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitsel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Jan Brewée
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Secundair Onderwijs: alternerend leren**
- **Volwassenenonderwijs: NT2**

Voorontwerp van decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen

De overheid maakt van de overheveling naar Vlaanderen (in het kader van de zesde staatshervorming) van de *beroepsinlevingsovereenkomst* (BIO) en de *industriële leerovereenkomst* (ILW) gebruik om voor **alle** vormen van alternerend leren in het secundair onderwijs (op de integratiefase van OV3 in het buitengewoon secundair onderwijs na) de statuten (en overeenkomsten) te harmoniseren en een kwaliteitskader te scheppen voor de ondernemingen waarop voor de invulling van de werkplekcomponent een beroep wordt gedaan: het gaat om de opleidingen binnen leren en werken, de proeftuinen duaal leren (Schoolbank op de werkplek – zie *Op Stapel 2016-03* van 22 maart 2016) en het toekomstige duale leren.

De *beroepsinlevingsovereenkomst* verdwijnt als figuur overigens niet helemaal: voor doelgroepen buiten de alternerende opleidingen blijft de VDAB ze aanhouden.

We houden de toelichting kort. Overigens moet veel nog worden uitgeklaard: we krijgen dus nog ruim de gelegenheid u later concreter te informeren.

Vanaf 1 september 2016 zijn nog drie soorten overeenkomsten mogelijk:

- **de overeenkomst alternerende opleiding:** als de opleiding op de werkplek gemiddeld op schooljaarbasis 20 uur of meer per week bedraagt;
- **de stageovereenkomst alternerende opleiding:** als de opleiding op de werkplek gemiddeld op schooljaarbasis minder dan 20 uur per week bedraagt;

Het gaat in beide gevallen om contracten van bepaalde duur tussen drie partijen: de leerling, de onderwijsinstelling en de onderneming (wat de *duale trajecten* betreft, zal de duur van de opleiding *gestandaardiseerd* worden opgenomen in de standaardtrajecten).

- bij de *overeenkomst alternerende opleiding* krijgt de leerling van de onderneming maandelijks een leervergoeding (het gaat om een uurvergoeding, ook voor de periode waarin hij op school les volgt: een lesuur geldt dan voor een vol uur; de Vlaamse Regering zal het bedrag vastleggen: het zal niet hoger liggen dan 520 € bruto per maand, zodat de kinderbijslag gevrijwaard blijft) en heeft hij recht op betaalde vakantie zoals die in de onderneming geldt, en op twintig vakantiedagen zonder leervergoeding, die hij kan opnemen, in overleg met de onderneming, tijdens de schoolvakanties (in de proeftuinen *Schoolbank op de werkplek* evenwel behouden de leerlingen de schoolvakanties).
 - bij de *stageovereenkomst alternerende opleiding* is er geen leervergoeding en heeft de leerling recht op de schoolvakanties.
- **de deeltijdse arbeidsovereenkomst:** enkel nog in het kader van de sociale Maribel of voor opleidingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs die niet als duaal worden gekwalificeerd én waarbij de werkplekcomponent gemiddeld op schooljaarbasis minder dan 20 uur per week bedraagt.

Overeenkomsten zullen enkel nog kunnen worden gesloten met ondernemingen die daarvoor zijn erkend door een nieuw op te richten *Vlaams Partnerschap Duaal Leren*, dat die opdracht kan uitbesteden aan het *Agentschap Syntra Vlaanderen* of het betrokken (ook nieuw op te richten) *Sectoraal Partnerschap*: zowel in het *Vlaams Partnerschap Duaal Leren* als in de sectorale partnerschappen zullen, naast een aantal overheidsdiensten, de representatieve middenstands-, zelfstandigen- en werkgeversorganisaties, de representatieve werknemersorganisaties, het GO!, de onderwijskoepels en de erkende centra voor de vorming van zelfstandigen en kmo's vertegenwoordigd zijn (al hebben ze niet allemaal volwaardig stemrecht). De erkenning gebeurt voor vijf jaar. Ondernemingen die, bij het in werking treden van het decreet, binnen het stelsel leren en werken nog erkend waren of tijdens het schooljaar 2015-2016 door een overeenkomst met een leerling verbonden waren, kunnen hun erkenning gedurende 1 jaar behouden: tijdens dat overgangsjaar kunnen ze nog overeenkomsten voor de uitvoering van alternerende opleidingen sluiten zonder een aanvraag tot erkenning te moeten indienen. Die overeenkomsten kunnen blijven lopen tot hun einddatum.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat gedeeltelijk akkoord met het voorontwerp.

Het GO! gelooft dat duale trajecten sterk kunnen bijdragen tot het terugdringen van de ongekwalificeerde uitstroom. Het GO! steunt het concept dan ook voluit.

Maar of *duaal leren* die opdracht ook effectief zal kunnen waarmaken, hangt van een aantal voorwaarden af:

- de overheid en het bedrijfsleven moeten voor elke leerling in elke fase van zijn duaal traject een gepaste werkplek in een onderneming kunnen garanderen;
- ook voor leerlingen in het DBSO in een arbeidsdeelnametraject die (nog) niet in aanmerking komen voor een standaardtraject, moet een werkplek gegarandeerd zijn. *Duaal leren* mag er niet toe leiden dat sommige leerlingen uit de arbeidsdeelname worden verdrongen: het zou de ongekwalificeerde uitstroom alleen maar doen toenemen.

In dat kader is het jammer dat de arbeidsovereenkomsten in twijfel worden getrokken die leerlingen uit het DBSO kunnen sluiten, ook voor (op jaarbasis) minder dan 20 uur arbeidsdeelname per week: de Vlaamse Regering krijgt machtiging ze te schrappen zonder vooraf in een alternatief te moeten voorzien. In het definiëren van de eigenwaarde is het bezoldigd presteren (bezoldiging als uitdrukking van de maatschappelijke waardering voor de prestaties) voor een aantal jongeren nochtans van onschatbare betekenis;

- het is vooralsnog onvoldoende duidelijk wat de overheid voorheeft met de (nog) niet-arbeidsrijpe jongeren uit het DBSO. Ook voor die groep leerlingen, zeker als ze leerplichtig zijn, moet onderwijs trajecten blijven aanbieden.

Het zijn bekommernissen die tijdens de onderhandelingen door de verschillende partners herhaaldelijk werden opgeworpen. De Vlaamse Regering laat weten die bezorgdheid ook te delen. Zij engageert zich er zelfs toe *‘om een passend aanbod uit te werken om jongeren met een welzijnsproblematiek terug te laten aansluiten bij onderwijs en om met de stakeholders een aanpak te bespreken waarin (onder meer) de onderwijs- en opleidingsverstrekkers aanbieders blijven van kwalificerende trajecten in het kader van leren en werken’*.

Élke leerling, zeker als die leerplichtig is, heeft recht op een **onderwijstraject** dat toeleidt naar een **onderwijskwalificatie**. Dat engagement ten overstaan van de individuele leerling neemt de overheid vooralsnog niet.

Zolang (ook omdat er geen klaar zicht is op de concrete invulling van het engagement dat de Vlaamse Regering wél neemt) maakt het GO! voorbehoud.

Het GO! vraagt zich ook af waarom binnen het sectoraal partnerschap de beslissing over de erkenning, de opheffing van de erkenning of de uitsluiting van een onderneming en over de uitoefening van controle *op de uitvoering van een overeenkomst van alternerende opleiding wat betreft de opleiding op werkplek* wordt overgelaten aan – uitsluitend – de werkgevers- en werknemersvertegenwoordiging van de betrokken sector en de onderwijsverstrekkers (die toch deel uitmaken van het sectoraal partnerschap) van stemming worden uitgesloten. Het zijn nochtans de onderwijsverstrekkers die kwalificeren en dus de eindverantwoordelijkheid dragen.

Omdat het om een decreet gaat dat een ruim kader schetst en nog vele zaken ‘open’ laat die later in detail moeten worden uitgewerkt, vraagt het GO! nadrukkelijk dat de verdere uitwerking tijdig en in dialoog met de onderwijsverstrekkers gebeurt (vóór er formeel over wordt onderhandeld). De onderwijsverstrekkers kunnen dan een aantal kern-aandachtspunten mee bewaken: de invulling van de mentoropleiding, kwaliteitscriteria voor de erkenning van bedrijven...

In het kader van de sporen 1 tot 4 uit de conceptnota *bis ‘dual leren’* lopen momenteel verschillende proefprojecten. Het is belangrijk rekening te houden met de conclusies uit die proefprojecten. Op korte termijn zou dat al kunnen leiden tot een wijziging aan het decreet (zo wordt, bij wijze van voorbeeld, binnen de proefprojecten *‘Schoolbank op de werkplek’* niet afgeweken van de regelgeving over de schoolvakanties; in het eengemaakte statuut daarentegen wordt niet langer vertrokken vanuit de regeling in *Onderwijs*, maar vanuit die in *Werk* en vervallen dus een aantal rechten voor de leerlingen). Bij de evaluatie van de proefprojecten zal moeten blijken of we daar vanaf 2017 mee willen verder gaan.

Voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2016

Volwassenenonderwijs - middelen NT2

In Op Stapel 2014-05 van 18 maart 2014 en Op Stapel 2015-14 van 23 oktober 2015 gaven we toelichting bij de extra middelen in het volwassenenonderwijs voor de

organisatie van een aanbod NT2. Die waren er gekomen naar aanleiding van de verstrenging van de taaleisen die aan inburgeraars worden gesteld. Die moeten voortaan niveau A2 van het Europees Referentiekader voor Talen halen. Het ging voor 2015-2016 om:

- *44 949 aanvullende leraarsuren, 592 aanvullende punten (ondersteunend personeel) en 382 802,30 € aan werkingsmiddelen voor de CVO's;*
- *87 aanvullende vte, 1 295 aanvullende punten en 912 974,39 € aan werkingsmiddelen voor de centra voor basiseducatie.*

Die middelen zijn er ook volgend schooljaar.

De aanvullende punten en werkingsmiddelen worden over de centra verdeeld naar rato van het aantal toegekende aanvullende leraarsuren, respectievelijk vte.

Omdat die middelen enkel kunnen worden aangewend voor de organisatie van de opleiding Nederlands tweede taal richtgraad 1 van het secundair volwassenenonderwijs of van de basiseducatie (in de centra voor basiseducatie ook voor een opleiding van het leergebied alfabetisering Nederlands tweede taal), wordt de verdeling van de middelen over de CVO's gebaseerd op het aantal *unieke* cursisten van de opleiding NT2, richtgraad 1 in een inburgeringstraject (vóór 2015-2016 was ze gebaseerd op het aantal *unieke* cursisten in een inburgeringstraject in het volledige leer- of studiegebied NT2).

In de loop van het schooljaar kan een herverdeling van de middelen gebeuren op basis van de effectieve aanwending van de middelen en de nood in bepaalde regio's (zoals die door de Huizen van het Nederlands wordt vastgesteld).

De werkingsmiddelen worden in schijven en in een vaste verhouding tot de aangewende leraarsuren, vte en punten aan de centra toegekend.

Het gaat om tijdelijke middelen: de betrekkingen die ermee worden ingericht, kunnen niet vacant worden verklaard, er kan niet in worden benoemd en er kan niet naar worden gemuteerd.

Het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap gaat akkoord met artikel 15 van het voorontwerp. Ook voor 2016-2017 blijven de middelen beschikbaar.

Het GO! dringt er wel op aan dat de middelen structureel zouden worden: de nood is permanent; als tijdelijke middelen genereren ze geen bijkomende lesurencursisten, gezien hun tijdelijke karakter, kan er geen ernstig personeelsbeleid mee gevoerd worden. De versnippering van middelen maakt de financiering voor de centra ook nodeloos complex. Ze bemoeilijkt een optimale aanwending van de NT2-middelen.